

BANSKÁ ŠTĽAVNICA

*Banská Štiavnica aj Dievčenský hrad
ležia na úpäti vrchu Paradajs.
Dievčenský hrad je dominantou mesta.
V súčasnosti v ňom sídli Slovenské
banské múzeum.*

Z hradnej pani žobráčka

Barбора bola skromné dievča, aj keď jej rodičia neboli chudobní. Niekoľko desiatok rokov pracovali ako ťažiarci a všetko nadobudli poctivou prácou, hoci ktovie, či v podzemí nenarazili na strieborný poklad. Celý život pracovali a svoju dcéru vychovávali ku skromnosti a k poctivej práci. Len čo Barбора podrástla a bola súca na vydaj, obaja rodičia odišli na druhý svet. Skvárila ich choroba, dôsledok dlhoročnej ťažkej práce v bani. Najprv ochorel otec, potom aj matka. Nepomohli ani doktori, ktorých Barбора dobre zaplatila. Nepomohlo nič. Ostala sama samučká, sirota.

„Barbora moja, biedu trieť nebudeš, veď ťa rodičia zabezpečili až do smrti. Už nikdy v živote nemusíš pracovať. Máš bohatstvo a určite nezostaneš sama. Vznešení šľachtici sa len tak pohrnú, aby sa mohli oženit s tebou,“ často jej vravela krstná mať.

„Áno, pravda je, pohrnú sa, ale za mojím bohatstvom, ja im budem ľahostajná,“ hovorila zasa Barbora.

Dlho rozmýšľala, ako s toľkým bohatstvom naložiť. Jednej noci sa jej snivalo, že ako pani chodí po nádvorí krásneho hradu. Zrazu sa uprostred noci prebudila so spásonosnou myšlienkou, ktorú jej vnukol sen: „Postavím v centre Banskej Štiavnice krásny hrad.“

Ledva vydržala, kým sa rozvidnie. Zvolala najlepších staviteľov a v meste začal pomaly vyrastať hrad. Deň čo deň Barbora chodila pozeráť na to, ako stavba pokračuje. Bola na

ňu pyšná. Budovanie hradu napreďovalo bez problémov a mladá hradná pani sa v ňom čoskoro usadila.

Neprešlo veru veľa času a odrazu bola obklopená množstvom priateľov. Čo iné si mohla priať. No nie všetci mali rovnakú predstavu o úprimnom priateľstve. Väčšina z nich začala Barboru využívať. Tá usporadúvala jednu zábavu za druhou, jeden honosný ples za druhým. Rozhadzovanie bohatstva nemalo konca-kraja.

Krstná mať sa už nemohla pozeráť na to, ako sa jej krstňa zmenilo.

„Kde je tá skromná Barbora?“ často sa pýtala sama seba. Vybrala sa teda ona na hrad porobiť poriadky.

„Barbora, ty si zabudla na dobrú výchovu? Obklopená si priateľmi, ale takými, ktorí využívajú tvoje bohatstvo, tvoju pohostinnosť!“ rozhnevala sa krstná. „Keď nebudeš mať nič, ostaneš chudobná, ani jeden z nich sa o teba neobzrie, kôrku chleba ti nepodá. Nechcem ti prorokovať, že tak dopadneš, ale robíš preto všetko!“ dodala ešte na záver.

Barbora iba stála, vôbec nepočúvala, čo jej stará rozumná žena hovorila. Mávla rukou a išla sa ďalej zabávať.

Dni sa míňali, míňalo sa však aj bohatstvo. Zábavy a plesy na hrade sa konali

Pikoška

Kamenné mohutné múry hradov nikdy neboli dostatočne prehriate slnkom. Malé okná neprepúšťali dostatok slnečných lúčov na osvetlenie vnútorných priestorov. Nedostatok svetla si potom nahrádzali horiacimi faklami, zasúvanými do kovových držiakov, prípadne kovovými či keramickými kahancami naplnenými tukom, v ktorých horel knôt. Sviečky boli vtedy pridrahé a využívali sa hlavne počas sviatočných dní a špeciálnych udalostí. Vykurovať celý hrad by bolo náročné a neefektívne, a to preto, lebo len časť okien bola zasklená, zvyšné mali drevené okenice, čo bolo príčinou neustáleho prievanu. Vykurovali sa preto iba najdôležitejšie miestnosti, kde páni trávili najviac času. Zdrojmi tepla a zároveň svetla boli najprv krby v rohoch miestností, prípadne si obyvatelia hradu vypo-máhali aj železnými košmi naplnenými dreveným uhlím.

poredšie. Najprv odtiaľ začali odchádzať priatelia, až napokon na hrade zostalo iba služobníctvo. Keď už pomaly nemali čo do úst vložiť, pretože zásoby sa postupne minuli a nové nebolo za čo kúpiť, odišlo aj to. Jediný, kto neopustil pani Barboru, bol verný kastelán Tomáš.

„Pani moja, zostali sme úplne sami. Všetci nás opustili,“ oznamoval.

„Tomáš, pôjdeš sa popýtať mojich priateľov, či nám môžu pomôcť v tejto biede. Napísala som ti, kam pôjdeš,“ povedala Barbora a podala mu zvitok papiera.

Barbora čakala, ako pochodí. Veru vrátil sa čoskoro. A vrátil sa s prázdnyimi rukami.

„Nikto nám nepomohol, zatvorili bránu predou mnou, ba dokonca aj psy na mňa pustili ako na žobráka,“ smutne vravel kastelán Tomáš. „Vašimi priateľmi boli iba dovtedy, pokiaľ ste mali bohatstvo,“ dodal a pomalým krokom odišiel.

Barbora ešte väčšmi zosmutnela. Veľkú nádej vkladala do pomoci od ľudí, ktorých ona štedro hostila. No opak bol pravdou. Stala sa z nej úplná žobráčka. Nemala žiadne bohatstvo, iba tento hrad. A ten jej bol na nič.

Na druhý deň odišiel aj kastelán Tomáš. Nezazlievala mu, že ju opustil, veď čo iné si zaslúžila. Krstná mať ju varovala, hovorila jej, čo sa môže stať, keď nezmení spôsob života. Neverila jej, nepočúvala ju.

Pod rúškom noci Barbora opustila svoj hrad chudobná ako kostolná myš. Nikto ju už viac nevidel. Občas sa do mesta zatúlala akási žobráčka veľmi podobná hradnej pani banskoštiavnického hradu.

O čom sme čítali

1. Ako bola vychovávaná Barbora?

- a) K zábave a miňaniu majetku
- b) K pomoci druhým a rozdávaniu milodarov
- c) Ku skromnosti a k poctivej práci
- d) K závidi a ku skupánstvu

- c) Boli priateľskí, mohla sa na nich spoľahnúť
- d) Boli úprimní, ochotní vždy pomôcť

2. Čo urobila s bohatstvom, ktoré jej zanechali rodičia?

- a) Postavila hrad
- b) Postavila nemocnicu
- c) Postavila kláštor
- d) Postavila kostol

4. Dopln správne písmená (spoluhlásky), ktoré chýbajú v mene hlavnej postavy povesti.

___ A ___ O ___ A

3. Ako sa správali priatelia k hradnej panej?

- a) Boli priateľskí, pomáhali jej
- b) Boli neúprimní, využívali ju

5. Pospájaj písmená v správnom poradí, aby tak vznikol názov bankského mesta, v ktorom sa odohráva dej povesti.

A				I	C
	Á	K	T	A	
B	S	Š	V	N	
		N	I	A	

